

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری

مادر: ارزیابی نقش پیش‌بین سبک فرزندپروری استبدادی

Predicting male adolescent's depression anxiety and stress based on mothers parenting style: examine predictive role of authoritarian parenting style

Nadia gharegozlo *
Mohaghegh Ardabili
University,
nadi.gharagozlo@gmail.com ,

نادیا قره‌گوزلو (نویسنده مسئول)

کارشناس ارشد روان‌شناسی، دانشگاه محقق
اردبیلی

Dr. Akbar Atadokht
Associate Professor of
Mohaghegh Ardabili University

دکتر اکبر عطادخت

دانشیار روانشناسی، دانشگاه محقق اردبیلی

Abstract

anxiety depression and stress are things can have bad outcome on teenagers , and parents parenting style has vital role in the growth of teenagers personality. so this research want to analyze the role of mothers parenting style in prediction toward depression, anxiety, stress in teenagers. the method was description-correlation and the statistical community includes all the hamedanian male adolescents between 15-18 year old and their mothers. from this people 200 people(100 students and 100 their mothers) were selected with the method of cluster sampling and for gathering the data they asked by the Bamering parenting style and depression, anxiety, stress scale(DASS-21) and they analyzed by the the pearsons correlation coefficient and multiple regression analyze. the results indicate that there is a positive relation between mental derangement and mothers

چکیده

اضطراب، افسردگی و استرس از جمله اختلالاتی هستند که می‌توانند عواقبی را برای نوجوانان ایجاد کنند و از آنجا که شیوه تربیتی والدین نقش مهمی را در رشد شخصیت نوجوان ایفا می‌کند لذا این پژوهش در صدد آن بود تا به بررسی نقش سبک فرزندپروری مادران در پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بپردازد. روش این مطالعه توصیفی همبستگی بود و جامعه‌ی آماری آن شامل کلیه نوجوانان پسر ۱۵-۱۸ سال ساکن شهر همدان به همراه مادرانشان بودند. از بین این افراد نمونه‌ای به حجم ۲۰۰ نفر (۱۰۰ نفر مادر و ۱۰۰ نفر فرزند) با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و با پرسشنامه‌های سبک فرزندپروری بامرینگ و مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (DASS-21)، به جمع‌آوری داده‌ها اقدام شد و داده‌های به دست آمده با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه تحلیل شد. نتایج نشان داد که بین آشفتگی روانشناختی نوجوانان با سبک فرزندپروری استبدادی مادران رابطه

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

authoritarian parenting style and negative relation with decisive parenting style. from the subset of mental derangement, anxiety, stress, depression has got positive relation with authoritarian parenting style. also anxiety has negative relation with decisive style. the results of the regression analyze indicate that mothers authoritarian parenting style positively explained 30 percent of the male adolescents' mental derangement variance. According to this research for preventing and controlling adolescents' anxiety, stress and depression and based on this for preventing students' academic failure we can interfere to rehabilitate mothers parenting style.

Key words: depression, anxiety, stress, adolescent, parenting style.

مثبت و با سبک فرزندپروری قاطع رابطه منفی وجود دارد. از بین خرده‌مقیاس‌های آشفتگی روانشناختی نیز افسردگی، اضطراب و استرس با سبک فرزندپروری استبدادی رابطه مثبت دارند و اضطراب نیز با سبک فرزندپروری قاطع رابطه منفی دارد. نتایج تحلیل رگرسیون نیز نشان داد که سبک فرزندپروری استبدادی مادران ۳۰ درصد ($R=0/30$) واریانس آشفتگی روانشناختی نوجوان پسر را به صورت مثبت تبیین می‌کند. با توجه به نتایج حاصل از پژوهش برای پیشگیری و کنترل افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان و به تبع آن پیشگیری از آسیب‌های ناشی از آن خصوصاً افت تحصیلی می‌توان مداخلاتی برای اصلاح سبک فرزندپروری مادران طراحی و اجرا نمود.

کلیدواژه‌ها: افسردگی، اضطراب، استرس، نوجوان، سبک فرزندپروری

مقدمه

دوره نوجوانی حساس‌ترین، بحرانی‌ترین و مهم‌ترین دوره رشد هر انسانی می‌باشد و در این دوره است که معمولاً بیشترین مشکلات رفتاری برای نوجوانان به وجود می‌آید (انیسی، سلیمی، میرزمانی و همکاران، ۱۳۸۶). ورود به دوره نوجوانی با تحولات بسیار عمیقی از نظر زیستی-روانی و اجتماعی همراه است که موجب بهم خوردن تعادل و توازن جسمانی و روانی آنان شده و به عنوان دوران بحران، طوفان، استرس، دوره زایش دوباره و هویت‌طلبی یاد شده است (کردی، محمدی ریزی، شاکری و همکاران، ۱۳۹۳).

اضطراب^۱ و افسردگی^۲ از جمله اختلالاتی هستند که در دوره‌ی نوجوانی رشد چشمگیری پیدا می‌کند، اضطراب و افسردگی به خودی خود مرضی‌اند و نمی‌توانند هیچ شکل بهنجاری داشته باشند. این مساله، با مشاهده‌های بالینی مبتنی بر جایگاه اضطراب به عنوان علامت هشجاری نسبت به تعارض یا اجتناب از دفاع‌های تحول یافته‌تر و همچنین نقش یاری‌کننده‌ی تجربه‌ی

1- Anxiety

2- Depression

آن در تعمیق و رشد یافتگی هیجانی ناسازگار است. یکی دیگر از عواملی که سلامت نوجوانان را تهدید می‌کند، استرس^۳ است. استرس در اندازه کم می‌تواند اثر مثبت داشته باشد و باعث افزایش انگیزه شود و محرکی برای مقابله با موقعیت‌های مشکل‌زا باشد. اگر استرس زیاد باشد، باعث احساس خشم، ترس و ناکامی می‌شود و سلامت بدنی و روانی نوجوانان را به خطر می‌اندازد (نریمانی، حسن‌زاده و ابوالقاسمی، ۱۳۹۱).

هیجان‌ات منفی مانند افسردگی، اضطراب و استرس، عواقبی را برای خود نوجوانان، خانواده و جامعه در بر دارند به طوری که تحقیقات مختلفی در این زمینه انجام شده است. محمدی‌فر، کافی انارکی و نجفی (۱۳۹۳)، در تحقیقی نشان دادند که فراشناخت و هیجان‌ات منفی قادرند تغییرات متغیر وابسته‌ی رفتار سوء مصرف مواد را پیش‌بینی کنند. که در مورد متغیر هیجان منفی دو زیر مقیاس افسردگی و اضطراب قادر به پیش‌بینی تغییرات متغیر وابسته رفتار سوء مصرف مواد بودند. خاکباز، کرمی، شفیع آبادی و همکاران (۱۳۹۲)، نیز رابطه معناداری را بین افسردگی، اضطراب و استرس با پرخاشگری نشان دادند. سلم‌آبادی، سلیمی بجستانی و همکاران (۱۳۹۴)، نشان دادند که رابطه مثبت معناداری بین استرس ادراک شده با گرایش به اعتیاد دانش‌آموزان وجود دارد. اکبری و عموپور (۱۳۸۹) نیز در تحقیق‌شان نشان دادند که هر چقدر افسردگی بیشتر شود، نگرش نسبت به اعتیاد مثبت‌تر است. بوماس (۱۳۸۲)، نیز در تحقیقی مشابه که در آن به بررسی رابطه افسردگی با نگرش دانش‌آموزان مقطع متوسطه به سوء مصرف مواد مخدر پرداخته بود نشان داد که بین نمرات افسردگی و نگرش نوجوانان به سوء مصرف مواد مخدر همبستگی مثبت وجود دارد. لالایانت و پیرینس^۴ (۲۰۱۴)، نیز نشان دادند که افسردگی، بزهکاری را پیش‌بینی می‌کند. رینولد و کرا^۵ (۲۰۱۵)، نیز در تحقیق خود نشان دادند که نفوذ همسالان و افسردگی تاثیر همانندی را در پیش‌بینی بزهکاری دارند که در این میان تاثیر افسردگی معتدل‌تر است. یو و لیم^۶ (۲۰۱۵)، نیز در تحقیق خود بیان کردند که عوامل روان‌شناختی بچه‌ها (خشونت و افسردگی)، نقش قابل تعمق و قابل توجهی را در رفتارهای بزهکارانه بازی می‌کنند.

³- Esteres

⁴-Lalayants, M & Prince, J.D

⁵-Reynolds, A.D & Crea, T.M

⁶-You, s & Lim, S.A

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

از عوامل ایجاد کننده آشفتگی روانی می‌توان به عوامل اجتماعی-فرهنگی، نقصان در کیفیت تعاملات اجتماعی، تضاد و تعارض و روابط والد-کودک اشاره کرد (بلا و هانرایا، ۲۰۰۱).
 عدم توجه والدین به سالم سازی محیط روانی و عاطفی کودکان و نوجوانان و فقدان روابط مناسب، در بیشتر موارد آنان را با کمبودهای عاطفی، انگیزشی و مشکلات روانشناختی^۱ روبرو می‌سازد (رحمانی، سید فاطمی، برادران رضایی و همکاران، ۱۳۸۲). که این انحرافات خانواده و عدم سلامت روانی آن، از لحاظ تأثیری که روی اعضای خود دارد می‌تواند جامعه را نیز تحت تأثیر قرار دهد (جعفرپور و شیرانی، ۱۳۹۰). عواملی در خانواده وجود دارد که به طور وسیعی مسئول مشکلات نوجوانان امروز است (سیفی گندمانی، کلانتری میبیدی و فتح، ۱۳۸۸). عواملی چون شخصیت والدین، سلامت روانی و جسمانی آن‌ها، شیوه‌های تربیتی اعمال شده در داخل خانواده و بی‌نهایت متغیر دیگر که سلامت روانی و جسمانی فرزندان را تحت تأثیر قرار می‌دهند (جعفرپور و شیرانی، ۱۳۹۰). با قاطعیت می‌توان گفت محیط خانواده و شیوه‌های فرزندپروری نتایج مهمی را در رشد روانی اجتماعی فرزندان به بار می‌آورد (سیفی گندمانی و همکاران، ۱۳۸۸).

تربیت و فرزندپروری والدین، یکی از مهمترین عوامل تحول و پایداری مشکلات رفتاری فرزندان قلمداد می‌شود (لعلی فاز و عسکری، ۱۳۷۸). در واقع رفتارهای پدر و مادر به طور مداوم با سلامت روان کودکان و نوجوانان در ارتباط است (اسچوفیلد، هولست و مرفی^۲، ۲۰۱۶). والدین برای تربیت فرزندانشان، اعتقادات، گرایشات، بیانات غیرکلامی و روش‌های مختلفی دارند که مجموعه این‌ها سبک فرزندپروری والدین را تشکیل می‌دهد (خلیلی فر، کاظمی و جاویدی، ۱۳۹۳). سبک فرزندپروری بیانگر روابط عاطفی و نحوه ارتباط کلی والدین با فرزندان است و عامل مهمی برای تحول و یادگیری کودکان به حساب می‌آید (همتی علمدارلو، حسین خانزاده، ارجمندی و همکاران، ۱۳۹۳). در واقع سبک فرزندپروری می‌تواند پیش‌بینی کننده رشد روانی- اجتماعی، عملکرد تحصیلی، رفاه، سلامت و مشکلات رفتاری فرزندان در آینده باشد (پرنده، ۱۳۸۹). به طوری که نقش کیفیت رفتار والدین بر عملکرد تحصیلی، روابط با همسالان و سازگاری دانش‌آموزان در دوره تحصیل مشخص شده است (مکوبی^۳، ۱۹۸۴). بامریند

¹-Psychological

² - Schofield, T.J., Holst, M.E & Murphy, S.K

³ - Maccoby, E. E

سه نوع سبک فرزندپروری مستبدانه^۴، مقتدرانه^۵ و سهل گیرانه^۶ را با در نظر گرفتن کنترل و صمیمیت والدینی ارائه کرده است. پژوهش های انجام شده بر این سه سبک نشان داده که این سبک ها ممکن است پیامدهای مثبت یا منفی را در کودکان افزایش یا کاهش دهند.

فرزندپروری مستبدانه با مهارگری شدید، سطوح بالای جدیت، انضباط بی ثبات و سختگیرانه و سطوح نسبتاً پایینی از صمیمیت عاطفی مشخص می گردد (قنبری، نادعلی و سید موسوی، ۱۳۸۸). والدینی که به عنوان مستبدانه طبقه بندی می شوند از نظر عامل های تقاضا، سلطه جویی، مستبد بودن و کنترل، بسیار بالا و از نظر پاسخ دهی، پایین ارزیابی می شوند (ماندارا^۷، ۲۰۰۳). این سبک با پیشرفت تحصیلی ضعیف، رفتارهای بزهکارانه، مصرف مواد مخدر و اختلال سلوک رابطه دارد (ماتیجسن، کووت و ورهولست^۸، ۱۹۹۸). از سوی دیگر فرزندپروری مقتدرانه با ترکیبی از مهارگری، حمایت عاطفی بالا، سطوح مناسبی از استقلال و ارتباطات دو سویه میان کودک و والد مشخص می گردد (قنبری و همکاران، ۱۳۸۸). فرزندان که از والدینی با سبک فرزندپروری مقتدر برخوردارند، اهدافی واقع بینانه و در سطوح توانایی خود بر می گزینند و سطوح بالاتری از خودمختاری و صلاحیت اجتماعی و میزان کمتری از پرخاشگری را از خود نشان می دهند (میرزایی، چهارزاد و یعقوبی، ۱۳۸۸). نهایتاً سبک فرزندپروری سهل گیرانه که پژوهش های کمتری، به آن پرداختند، با کمبود مهار والدینی مشخص می شود. به گونه ای که اعمال قدرت والدین روی رفتار کودک با شکست مواجه می شود (قنبری و همکاران، ۱۳۸۸). این والدین به ندرت از فرزندان خود تقاضای کاری را دارند و اجازه می دهند فرزندان شان هر کاری خواستند انجام دهند، بدون اینکه بر اعمال آنان نظارت و مراقبت داشته باشند (لمبورن، مونتس، استینبرگ و همکاران^۱، ۱۹۹۱). که این سبک نیز با بزهکاری و پرخاشگری که ناشی از کمبود نظارت والدین و بی تفاوتی والدین در این سبک است ارتباط دارد (موسوی، نادعلی و قنبری، ۱۳۸۷).

4- Authoritarian

5- Decisive

6- Expansiveness

7- Mandara, J

8- Mathijssen, JJ., Koot, HM & Verhulst, FC

1- Lambourn, SD., Mounts, NS & Steinberg, L

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

حال با توجه به مطالب عنوان شده و با توجه به اهمیت نقش خانواده در رشد همه جانبه فرزندان و رشد چشمگیر اضطراب، افسردگی و استرس در نوجوانان به دلیل قرار گرفتن در شرایط سنی حساس و صدمات وارده بر پیشرفت تحصیلی آن‌ها و جنبه‌های گوناگون زندگی‌شان و به تبع آن، صدمه بر خانواده‌ها و جامعه، ضرورت شناسایی عوامل ایجادکننده و ارائه راهکارهایی برای کاهش آن‌ها بسیار محسوس است. لذا این پژوهش در صدد پاسخگویی به این سؤال بود که آیا شیوه‌ی فرزندپروری والدین می‌تواند تاثیری بر اضطراب، افسردگی و استرس فرزندان داشته باشد یا خیر؟

روش پژوهش

روش تحقیق مورد استفاده توصیفی از نوع همبستگی بود و جامعه آماری آن متشکل از کلیه نوجوان پسر ۱۸-۱۵ سال ساکن شهر همدان به همراه مادرانشان بودند. از بین این افراد با توجه به تعداد متغیرهای مورد بررسی، نمونه‌ای به حجم ۲۰۰ نفر (۱۰۰ نفر مادر و ۱۰۰ نفر فرزند) با روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و با استفاده از ابزارهای زیر مورد ارزیابی قرار گرفتند:

مقیاس افسردگی، اضطراب، استرس (DASS-21): مقیاس DASS توسط لایونند^۲ و لایونند در سال ۱۹۹۵ تهیه شد. این مقیاس دارای دو فرم بلند(۴۲) و کوتاه (۲۱) سوال است. فرم کوتاه دارای ۲۱ سوال بر اساس مقیاس چهار درجه‌ای لیکرت است و هریک از سازه‌های افسردگی، اضطراب و استرس را بر اساس ۷ سوال مورد سنجش قرار می‌دهد و نه الزاماً وجود اختلالات مشخصی که در طبقه بندی‌های رسمی ICD, DSM ذکر شده‌اند. بنابراین از این مقیاس می‌توان برای تعیین شدت علائم افسردگی، اضطراب و استرس استفاده کرد. آنتونی^۳ و همکاران فرم کوتاه مقیاس DASS را مورد تحلیل عاملی قرار دادند و سه عامل افسردگی، اضطراب و استرس را به دست آوردند. در پژوهش آن‌ها ضریب آلفا برای عوامل به ترتیب ۰/۹۷، ۰/۹۲ و ۰/۹۵ بود. همچنین همبستگی بین افسردگی و استرس ۰/۴۸، اضطراب و استرس ۰/۵۳ و اضطراب و افسردگی ۰/۲۸ بود(خطیبیان و شاکریان، ۱۳۹۳).

2-Lavyvnd, S

3-Antoni, A

پرسشنامه فرزندپروری بامریند: این پرسشنامه که در سال ۱۹۷۲ توسط دیانا بامریند^۱ طراحی شد شامل ۳۰ عبارت است که ۱۰ عبارت آن به شیوه مستبدانه و ۱۰ عبارت دیگر به شیوه قاطع و اطمینان بخش و ۱۰ عبارت دیگر به شیوه سهل گیرانه مربوط می شود. با جمع نمرات عبارات مربوط به هر شیوه یک نمره بین ۰ تا ۴۰ برای هر سطح شیوه های فرزندپروری بدست می آید به عبارت دیگر هر والد در این پرسشنامه دارای سه نمره مجزا می باشد. در پژوهشی که توسط اسفندیاری (۱۳۷۴) انجام شد پایای آزمون برای نمونه ای از مادران جمعیت مورد مطالعه به شیوه بازآزمایی و با فاصله زمانی یک هفته به ترتیب برای شیوه سهل گیرانه ۰/۶۹، شیوه مستبدانه ۰/۷۷ و شیوه قاطع و اطمینان بخش ۰/۷۳ گزارش شد. همچنین روایی محتوایی آزمون نیز توسط ۱۰ نفر از صاحب نظران روان شناسی و روان پزشکی مورد تایید قرار گرفت (مومنی و امیری، ۱۳۸۶).

جمع آوری داده‌ها به صورت انفرادی و با حضور پژوهشگر انجام گرفت. به این صورت که بعد از ارائه توضیحات مقدماتی در خصوص دلایل و اهداف پژوهش، از آزمودنی‌ها جلب رضایت می شد و در صورت رضایت وی پرسشنامه‌ها جهت تکمیل به آن‌ها ارائه می شد. برای تکمیل پرسشنامه‌ها هیچ گونه محدودیت زمانی اعمال نمی شد. در نهایت برای تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر آمار توصیفی از ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چندگانه بر روی نرم افزار SPSS-16 استفاده شد.

یافته‌ها

در این پژوهش تعداد ۱۰۰ نفر از نوجوانان پسر با میانگین سنی ۱۵/۸۸ و انحراف معیار ۱/۹۷ به همراه والد مادر با میانگین سنی ۴۱/۷۱ و انحراف معیار ۴/۶۹ مورد مطالعه قرار گرفتند. جدول ۱ ویژگی‌های دموگرافیکی نمونه‌های پژوهش در دو گروه نوجوانان و مادران آنها را مورد مقایسه قرار داده است.

¹- Bumrind, D

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

جدول ۱. مقایسه ویژگی‌های دموگرافیکی نمونه‌های پژوهش در دو گروه نوجوانان و مادران آنها

متغیرها	زیرگروهها	فراوانی	درصد
وضعیت اقتصادی	ضعیف	۱	۱/۰
	متوسط	۵۴	۵۵/۷
ترتیب تولد	خوب	۴۱	۴۲/۳
	فرزند اول	۴۳	۴۴/۳
	فرزند دوم	۳۳	۳۴/۰
	فرزند سوم	۱۳	۱۳/۴
	فرزند چهارم	۴	۴/۱
شغل مادر	فرزند پنجم و بالاتر	۱	۱/۰
	خانه دار	۵۹	۶۰/۸
تحصیلات مادر	شاغل	۳۵	۳۶/۱
	سیکل	۱۴	۱۴/۴
	دیپلم	۳۴	۳۵/۱
	فوق دیپلم	۱۱	۱۱/۳
	لیسانس	۲۸	۲۸/۹
پایه تحصیلی نوجوان	بالاتر از لیسانس	۹	۹/۳
	اول دبیرستان	۳۵	۳۶/۱
	دوم دبیرستان	۳۷	۳۸/۱
	سوم دبیرستان	۱۵	۱۵/۵
	پیش دانشگاهی	۶	۶/۲

پژوهش‌های روانشناختی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

جدول ۲. ماتریس همبستگی آشفتگی روانشناختی (افسردگی، اضطراب، استرس) و سبک‌های

فرزندپروری

متغیرها	میانگ	انحراف	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱-سبک	۱/۶۶	۴/۳۷	/۰۶	۰/۱۹۱	۰/۰۳	-۰/۰۷	۰/۳۰	۰/۰۰۱
۲-سبک	۱/۹۱	۵/۵۷	۰/۳۹**	/۲۷**	۰/۳۱**	۰/۲۵*	/۳۳**	
۳-سبک	۳/۷۴	۶/۶۱	۰/۱۹	۰/۲۷**	۰/۰۸	۰/۲۱*		
۴-افسردگی	۴/۱۹	۳/۴۶	۰/۴۴**	۰/۴۹*	/۷۹**			
۵-اضطراب	۳/۵۵	۳/۲۸	/۵۶**					
۶-استرس	۶/۰۸	۳/۹۱						
۷-آشفتگی	۱/۷۴	۸/۶۶						

* $P < 0/05$, ** $P < 0/01$

جدول ۲ نشان می‌دهد که آشفتگی روانشناختی نوجوانان با سبک فرزندپروری استبدادی مادران رابطه مثبت و با سبک فرزندپروری قاطع رابطه منفی دارد و از بین خرده‌مقیاس‌های آشفتگی روانشناختی نیز افسردگی، اضطراب و استرس با سبک فرزندپروری استبدادی رابطه مثبت داشته و اضطراب نیز با سبک فرزندپروری قاطع رابطه منفی دارد.

جدول ۳- تحلیل رگرسیون چندگانه آشفتگی روانشناختی نوجوانان پسر بر اساس سبک‌های

فرزندپروری مادران

متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	β	t	p	R	R ²	F	P
آشفتگی روانشناختی	سبک فرزندپروری استبدادی	۰/۳۰	۲/۷۸	۰/۰۰۷	۰/۳۵	۰/۱۲	۴/۰۸	۰/۰۰۹
	سبک فرزندپروری قاطع	-۰/۰۹	-۰/۸۷	۰/۳۷۸				
	سبک فرزندپروری سهل‌گیر	-۰/۰۲	-۰/۲۰	۰/۸۴۴				

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

جدول ۳ نشان می‌دهد که سبک فرزندپروری استبدادی مادران در خانواده ۳۰ درصد ($\beta=0.30$) واریانس آشفتگی روانشناختی نوجوانان را به صورت مثبت تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر بررسی نقش سبک‌های فرزندپروری استبدادی، قاطع و سهل‌گیر مادران بر افسردگی، اضطراب و استرس ادراک شده از نوجوانان پسر بود. نتایج حاصل از پژوهش حاضر نشان داد که بین سبک فرزندپروری استبدادی مادران و افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر رابطه مثبت معناداری وجود دارد یعنی هرچه سبک فرزندپروری مادران به سمت سبک فرزندپروری استبدادی می‌رود افسردگی، اضطراب و استرس فرزندان پسر آن‌ها به مراتب بیشتر خواهد شد و بین سبک‌های فرزندپروری قاطع و افسردگی، اضطراب و استرس رابطه منفی معناداری وجود دارد یعنی هرچه سبک فرزندپروری مادران به سمت قاطع پیش رود افسردگی، اضطراب و استرس در فرزندان پسر به کمترین سطح خود خواهد رسید. نتایج به دست آمده از این پژوهش با تحقیقاتی که در زمینه رابطه سبک‌های فرزندپروری انتخابی و رفتارهای سازگار و ناسازگار کودکان و نوجوانان صورت گرفته همسو می‌باشد. مومنی و امیری (۱۳۸۶)، در مطالعه‌ای به بررسی رابطه میان انواع سبک‌های فرزندپروری والدین و بروز علائم بی‌اشتهایی روانی^۱ در نوجوان ۱۴ تا ۱۷ ساله شهر اصفهان پرداختند. نتایج تحلیل آماری داده‌ها نشان داد که بین سبک فرزندپروری قاطع و اطمینان بخش والدین با بروز علائم بی‌اشتهایی روانی در دختران نوجوان رابطه منفی معنادار و بین سبک فرزندپروری مستبدانه‌ی والدین با بروز بی‌اشتهایی روانی در این آزمودنی‌ها رابطه مثبت معنادار وجود دارد. قنبری و همکاران (۱۳۸۸)، نیز در تحقیقی به بررسی رابطه سبک‌های فرزندپروری با نشانه‌های درونی-سازگی شده در کودکان پرداختند. نتایج پژوهش نشان داد که سبک فرزندپروری مقتدرانه با تمام نشانه‌های درونی‌سازی رابطه منفی معنادار و سبک فرزندپروری مستبدانه با تمام نشانه‌ها رابطه مثبت معنی‌دار دارند. یوسفی (۱۳۸۶)، هم در تحقیقی به بررسی ارتباط سبک‌های فرزندپروری والدین با مهارت‌های اجتماعی و جنبه‌هایی از خودپنداره^۲ دانش‌آموزان دبیرستانی پرداخت نتایج

1- Anorexia nervosa

2- Self-concept

نشان داد که در فرهنگ ایرانی، ادراک از خانواده به عنوان مستبد، پیش‌بینی کننده رفتارهای غیر اجتماعی، پرخاشگری و رفتارهای تکانشی افراد و ادراک از خانواده به عنوان صمیمی و حمایت‌کننده، پیش‌بینی کننده‌ی تمامی جنبه‌های خود پنداره دانش‌آموزان است. خانجانی، اسماعیلی انامق و غلام زاده، (۱۳۹۱) هم در تحقیقی تحت عنوان نقش شیوه‌های فرزندپروری در پیش‌بینی افکار اضطرابی و علایم وسواسی فکری^۳ و عملی^۴ نوجوانان نشان دادند که علائم وسواس فکری عملی و افکار اضطرابی رابطه مثبت معنادار با شیوه‌های فرزندپروری مستبدانه و رابطه منفی معنادار با شیوه فرزندپروری مقتدرانه دارد.

سیفی گندمانی، صفاری نیا و کلانتری میبیدی، نیز در تحقیقی که در سال (۱۳۹۲) انجام دادند با عنوان سنخ‌شناسی فرزندپروری خانواده (ترکیب سبک فرزندپروری پدر و مادر) و تاثیر آن بر گرایش به مواد مخدر در نوجوانان پسر نشان دادند که داشتن پدر و مادری مقتدر بهترین نتیجه را برای فرزندان به دنبال دارد و کمترین گرایش به مواد را به دنبال داشته است. شکوهی یکتا و پرند (۱۳۸۷)، هم در تحقیقی دیگر به بررسی سبک فرزندپروری والدین و رابطه آن با ویژگی‌های رفتاری و پیشرفت تحصیلی فرزندان پرداختند و نتایج پژوهش نشان داد که هر یک از سبک‌های فرزندپروری با بروز و نگهداری رفتارها و ویژگی‌های خاصی در فرزندان رابطه دارد برای مثال عزت نفس بالا، پیشرفت تحصیلی و کفایت‌های اجتماعی از جمله متغیرهایی است که با فرزندپروری مقتدرانه رابطه دارد. تام، چانگ و کادیرولو^۱، (۲۰۱۲)، در تحقیقی دیگر با عنوان سبک‌های فرزندپروری و خودکارآمدی نوجوان بیان می‌کنند که سبک‌های فرزندپروری بر نگرش به بزهکاری، سوء مصرف مواد، عزت نفس و عملکرد تحصیلی آن‌ها تأثیرگذار است. و متجویک، جوانویک و لازارویک^۲، (۲۰۱۴) در پژوهشی به بررسی کارکرد روابط خانوادگی و شیوه‌های فرزندپروری در خانواده نوجوانان با مشکلات سوء مصرف مواد پرداختند. در این پژوهش ۲ گروه از نوجوانان مورد بررسی قرار گرفتند ۵۰ نوجوان مبتلا به بیماری اعتیاد و ۵۰ نوجوان بدون مشکلات اعتیاد، نتایج پژوهش نشان داد که از نظر آماری اختلاف معنی داری، بین این دو گروه، از نظر الگوهای عملکرد خانواده به صورت عملکرد خانواده‌های بی‌تعهد و

^۳- Obsession

^۴- Compulsion

^۱ - Tom, B., Chong, A & Kadirvelu, A

^۲ - Matejevic, M., Jovanovic, D & Lazarevic, V

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

سبک فرزندپروری به صورت مردودسازی و محافظت بالا و سیستم خانوادگی ناقص وجود دارد، که از عوامل بروز بیماری اعتیاد در نوجوانان بوده اند و در آخر وایتل، سیمونس، دینزن³ و همکاران (۲۰۱۴)، در پژوهشی تحت عنوان فرزندپروری، پیشبینی‌کننده رشد ساختار مغز نوجوانان، به بررسی رابطه این دو پرداختند، نتایج، فرکانس بالایی از رفتارهای مثبت مادرانه را در کاهش حجم رشد آمیگدال راست و افزایش قشر نسبتا نازک در کمر بند قدامی راست (فقط در مردها) و کورتکس پیشانی راست و چپ نشان داد. این نتایج، معانی را، برای درک واسطه‌های بیولوژیکی خطر و عوامل محافظ برای اختلالات روانی که شروع آن در سنین نوجوانیست را به همراه داشت.

همگی این محققان در تحقیقات خود دریافتند که خانواده و سبک فرزندپروری انتخابی آن‌ها می‌تواند نقش بسیار مؤثری را در شکل‌گیری رفتارهای سازگار و ناسازگار در نوجوانان ایفا کند. یافته‌های این پژوهش نیز این موضوع را تایید می‌کند به طوری که استفاده از سبک فرزندپروری استبدادی می‌تواند آثار سوئی را بر فرزندان به ویژه در سنین نوجوانی و دوران تحصیل بر جا گذارد و سبب شکل‌گیری افسردگی، اضطراب و استرس در آن‌ها گردد. والدین مستبد در برخورد‌های انضباطی‌شان والدینی خشن هستند که از تنبیه‌های سخت استفاده می‌کنند و کنترل و سخت‌گیری بیش از حد آن‌ها موجب ایجاد ساختار تربیتی انعطاف ناپذیری می‌شود که این شیوه تربیتی خشونت‌آمیز و غیر منعطف می‌تواند منجر به بروز مشکلات رفتاری در فرزند شود. این سبک به دلیل رفتار دیکتاتورانه والدین و انتظار تبعیت بی‌چون چرای فرزندان از آن‌ها بدون نیاز به توضیح قانع‌کننده به فرزندان سبب شکل‌گیری علائم افسردگی، اضطراب و استرس در آن‌ها می‌گردد زیرا فرزندان این والدین نمی‌توانند کنترلی را بر اعمال خود داشته باشند و خود انتخاب کنند و ملزم به اطاعت بی‌چون چرای والد خود هستند بدون آنکه اجازه پرسیدن دلیل آن را داشته باشند. همچنین سبک فرزندپروری دیکتاتورانه سبب شکل‌گیری عزت نفس پایین در فرزندان می‌شود که خود این امر سبب شکل‌گیری علائم روانشناختی آسیب‌زای افسردگی، اضطراب و استرس در آن‌ها می‌گردد.

و اما والدین اقتدارگرا سعی می‌کنند فعالیت‌های فرزندان را به شیوه منطقی و مباحثه محور هدایت کنند. این والدین گفتگوی شفاهی را تشویق می‌کنند. دلایل رفتارهایشان را با کودک در

³ – withle, S., simmonc, J., Dennison, M

میان می‌گذارند. و وقتی فرزندشان از پیروی کردن امتناع می‌کند، اعتراض خود را بیان می‌کنند. این والدین کنترل جذب بر رفتار فرزندان اعمال می‌کنند ولی آنان را محدود نمی‌سازند. این والدین بر دیدگاه خود به عنوان یک بزرگسال تاکید می‌کنند، اما علائق شخصی فرزندان و راه‌های خاص را نیز به رسمیت می‌شناسند و در نظر می‌گیرند. والدین اقتدارگرا به رغم داشتن کنترل بر فرزندان خود نسبت به آنان انعطاف پذیر هم هستند. آنان با دلیل و منطق، شرایطی را که می‌خواهند فرزندان نشان بپذیرند توضیح می‌دهند. به طور کلی خود مختاری فرزندان را می‌پذیرند و افکار نقادانه را تشویق می‌کنند. که این امر سبب می‌شود که فرزندان فشاری جهت عملکرد و انجام کارها از جانب والدین نداشته باشند و در نتیجه میزان اضطراب و استرس و افسردگی آن‌ها به کمترین سطح کاهش پیدا کند. پس هرچه که در واقع سبب فرزندپروری والدین به سمت رفتارهای قاطعانه پیش رود میزان این سه متغیر در فرزندان به میزان چشمگیری کاهش پیدا خواهد کرد.

از محدودیت‌های این پژوهش می‌توان به محدود بودن نمونه پژوهشی به نوجوانان پسر ۱۵-۱۸ سال شهر همدان، و همچنین مادران ساکن شهر همدان اشاره کرد که با توجه به شرایط اقلیمی و فرهنگی خاص آن منطقه و تفاوت‌های جنسیتی دختران و پسران و تفاوت‌های پدران و مادران قابلیت تعمیم به جنس مخالف را ندارد. همچنین استفاده صرف از پرسشنامه برای ارزیابی متغیرهای مطالعه نیز از دیگر محدودیت‌های این مطالعه است که احتمال سوگیری در پاسخدهی را افزایش می‌دهد. لذا پیشنهاد می‌شود که جهت افزایش تعمیم پذیری نتایج در تحقیقات آتی از نمونه‌های متعلق به جنس مخالف یا نمونه‌های هر دو جنس استفاده شده و در سایر مناطق نیز تحقیقات مشابهی صورت گیرد. همچنین پیشنهاد می‌شود که در تحقیقات بعدی علاوه بر ابزار خودگزارشی از ابزارهای دیگر مانند مصاحبه و مشاهده نیز استفاده شود. به لحاظ کاربردی نیز این مطالعه اگرچه یک طرح مداخله‌ای نیست اما چارچوب نظری و پایه عملکرد برای طرح‌های مداخله‌ای را دارد و پیشنهاد می‌شود که در مدارس و مراکز آموزشی از همان بدو رشد کودک و نوجوان طی جلسات مشاوره، والدین را از تاثیرات مخرب این نوع سبک فرزندپروری و تاثیرات سوء بر جوانب مختلف فرزندان به ویژه تاثیر مخرب بر یادگیری و پیشرفت تحصیلی آنها آگاه سازند و روش‌های صحیح و درست فرزندپروری را به والدین آموزش دهند، باشد که والدین در صدد اصلاح و تعدیل سبک‌های فرزندپروری خود برآیند و

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

از تاثیرات مخرب این‌گونه سبک‌های فرزندپروری و شکل‌گیری مشکلات رفتاری و علائم افسردگی، اضطراب و استرس فرزندانشان جلوگیری به عمل آورند.

منابع

- اکبری، بهمن و عمویور، مسعود(۱۳۸۹). رابطه افسردگی با نگرش به سوء مصرف مواد مخدر در دانش‌آموزان دوره متوسطه شهرستان رشت. فصلنامه روان‌شناسی تربیتی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تنکابن. سال اول، شماره ۲، صص ۲۰-۷.
- انیسی، جعفر؛ سلیمی، سیدحسین؛ میرزمانی، سیدمحمود؛ رئیسی، فاطمه و نیکنام، مژگان (۱۳۸۶). بررسی مشکلات رفتاری نوجوانان. مجله علوم رفتاری دوره ۱، شماره ۲، صص ۱۷۰-۱۶۳.
- برماس، حامد(۱۳۸۲). بررسی رابطه افسردگی با نگرش دانش‌آموزان مقطع متوسطه شهر تهران به سوء مصرف مواد مخدر. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد مخدر، سال اول، شماره ۲، صص ۴۹-۱۹.
- پرند، اکرم (۱۳۸۹). سبک فرزندپروری والدین و تاثیر آن بر رفتارهای فرزندان. شماره ۱۶۷، صص ۵۹-۵۸.
- جعفرپور، سارا و شیرانی، مژگان (۱۳۹۰). آسیب‌شناسی بزهکاری جوانان. همایش ملی آسیب‌شناسی مسائل جوانان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد فلاورجان، فلاورجان، ایران.
- خاکباز، حمید؛ کرمی، حوریه؛ شفیق‌آبادی، عبدالله؛ مالمیر، مرتضی و فرهادی، محمد حسن(۱۳۹۲). ویژه‌نامه مطالعات اعتیاد، دوره چهاردهم، شماره ۵، صص ۲۰-۱۵.
- خانجانی، زینب؛ اسماعیلی‌انامق، بعمن و غلام‌زاده، مجتبی(۱۳۹۱). نقش شیوه‌های فرزندپروری در پیش‌بینی افکار اضطرابی و علائم وسواسی فکری و عملی نوجوانان. مجله علمی پژوهشی علوم پزشکی شهید صدوقی یزد، دوره ۲۰، شماره ۱، صص ۳۹-۳۸.
- خطیبیان، مرجان و شاکریان، عطا(۱۳۹۳). اثربخشی گروه درمانی شناختی رفتاری بر کاهش افسردگی، اضطراب و استرس زنان مبتلا به سرطان پستان. مجله علمی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، دوره ۱۹، صص ۹۹-۹۱.
- خلیلی فر، مینا؛ کاظمی، سلطانه‌علی و جاویدی، حجت‌اله(۱۳۹۳). نقش واسطه‌گری جهت‌گیری مذهبی برای سبک‌های فرزندپروری و معنای زندگی در دانش‌آموزان پایه ی سوم دوره ی دبیرستان شهر شیراز. روش‌ها و مدل‌های روان‌شناختی، سال چهارم، شماره پانزدهم، صص ۷۳-۵۹.
- رحمانی، فرزانه؛ سید فاطمی، نعیمه؛ برادران رضایی، مهین و صداقت، کامران(۱۳۸۲). ارتباط شیوه تربیتی والدین با میزان شایستگی تحصیلی دانش‌آموزان نوجوان مدارس شهر تبریز در سال ۱۳۸۲. فصلنامه اصول بهداشت روانی، سال هشتم، شماره ۲۹-۳۰، صص ۱۶-۱۱.
- سلم‌آبادی، مجتبی؛ سلیمی بجستانی، حسین؛ خیامی‌آبیز، حمزه و جوان، رضا(۱۳۹۴). سهم ابعاد فرسودگی تحصیلی، تاب‌آوری و استرس ادراک شده در پیش‌بینی گرایش به اعتیاد دانش‌آموزان. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد، سال نهم، شماره ۳۳، صص ۳۹-۲۱.

سیفی گندمانی، محمدیاسین؛ صفاری نیا، مجید و کلانتری میبدی، سارا (۱۳۹۲). سنخ شناسی فرزندپروری خانواده (ترکیب سبک فرزندپروری پدر و مادر) و تاثیر آن بر گرایش به مواد مخدر در نوجوانان پسر. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد، سال هفتم، شماره ۲۵، صص ۲۴-۱۱.

سیفی گندمانی، محمدیاسین؛ کلانتری میبدی، سارا و فتح، نجمه (۱۳۸۸). سنخ شناسی فرزندپروری خانواده (ترکیب سبک فرزندپروری پدر و مادر) و تاثیر آن اضطراب و افسردگی نوجوانان پسر: رویکردی نو به فرزندپروری. مجله علمی پژوهشی اصول بهداشت روانی، سال یازدهم، شماره ۳ (پیاپی ۴۳)، صص ۱۹۴-۱۸۵.

شکوهی یکتا، محسن و پرند، اکرم (۱۳۸۷). سبک فرزندپروری والدین و رابطه آن با ویژگی های رفتاری و پیشرفت تحصیلی فرزندان. فصلنامه مطالعات جوانان، شماره ۱۴ و ۱۵، صص ۲۰-۶.

قنبری، سعید؛ نادعلی، حسین و سید موسوی، پرینسا (۱۳۸۸). رابطه سبک های فرزندپروری با نشانه های درونی سازی شده در کودکان. مجله علوم رفتاری، دوره ۳، شماره ۲، صص ۱۷۲-۱۶۸.

کردی، معصومه؛ محمدی ریزی، سهیلا؛ شاکری، محمدتقی؛ مدرس غروی، مرتضی و صالحی فدردی، جواد (۱۳۹۳). بررسی میزان شیوع افسردگی، اضطراب و استرس در دانش آموزان دختر دبیرستانی شهر مشهد و ارتباط آن با برخی از رفتارهای مرتبط با سلامت. دو ماهنامه علمی پژوهشی دانشکده بهداشت یزد، سال سیزدهم، شماره ۵، صص ۶۷-۵۶.

لعلی فاز، احمد و عسکری، عباس علی (۱۳۸۷). توان پیشبینی سبک های فرزندپروری ادراک شده و متغیر های جمعیت شناختی بر احساس تنهایی دختران دانش آموز. فصلنامه اصول بهداشت روانی، سال دهم، شماره ۳۷، صص ۷۸-۷۱.

محمدی فر، محمدعلی؛ کافی انارکی، ملیکا و نجفی، محمود (۱۳۹۳). نقش فرآیند شناخت و هیجانات منفی در پیش بینی رفتار سوء مصرف مواد. فصلنامه اعتیاد پژوهی سوء مصرف مواد، سال هشتم، شماره ۲۹، صص ۷۶-۶۵.

موسوی، پرینسا؛ نادعلی، حسین و قنبری، سعید (۱۳۸۷). بررسی رابطه سبک های فرزندپروری و نشانگان برونی سازی شده در کودکان ۷ تا ۹ سال. فصلنامه خانواده پژوهی، سال چهارم، شماره ۱۳، صص ۴۹-۳۷.

مومنی، فرشته و امیری، شعله (۱۳۸۶). بررسی رابطه میان انواع سبک های فرزندپروری والدین و بروز علائم بی اشتهایی روانی در دختران نوجوان ۱۷-۱۴ ساله شهر اصفهان، فصلنامه خانواده پژوهی، سال سوم، شماره ۱۲، صص ۷۸۹-۷۷۵.

میرزایی، مهشید؛ چهزاد، مینومیترا و یعقوبی، یاسمن (۱۳۸۸). سبک های فرزندپروری والدین شهر رشت. دو فصلنامه دانشکده های پرستاری و مامایی استان گیلان، سال ۱۹، شماره ۶۱، صص ۳۱-۲۷.

نریمانی، محمد؛ حسن زاده، شهناز و ابوالقاسمی، عباس (۱۳۹۱). اثربخشی آموزش ایمن سازی روانی بر کاهش استرس، اضطراب و افسردگی دانش آموزان دختر مقطع پیش دانشگاهی. مجله روان شناسی مدرسه، دوره ۱، شماره ۳، صص ۱۱۷-۱۰۱.

همتی علمدارلو، قربان؛ حسین خانزاده، عباسعلی؛ ارجمندی، محمد صادق؛ تیموری آسفیچی، محمد مهدی و طاهر، محبوبه (۱۳۹۳). نقش سبک فرزندپروری مادران در پیش بینی مشکلات رفتاری کودکان پیش دبستانی با کم توان ذهنی. تعلیم و تربیت استثنایی، سال چهاردهم، شماره ۳، پیاپی ۱۲۵، صص ۱۶-۷.

پیش‌بینی افسردگی، اضطراب و استرس نوجوانان پسر بر اساس سبک فرزندپروری مادر: ارزیابی نقش...

یوسفی، فریده (۱۳۸۶). ارتباط سبک فرزندپروری والدین با مهارت‌های اجتماعی و جنبه‌هایی از خودپنداره دانش‌آموزان دبیرستانی. دو ماهنامه علمی-پژوهشی دانشگاه شاهد، سال چهاردهم، دوره جدید، شماره ۲۲، صص ۳۷-۴۶.

- Baloh RW, Honrubia V(2001). Migraine In clinical neurophysiology of the vestibular system. New York: Oxford University Press; 75: 264-76.
- Lalayants, M & Prince, J.D(2014). Delinquency, depression, and substance use disorder among child welfare-involved adolescent females. *child Abuse & neglect*. 38: 797-807.
- Lambourn, S. D., Mounts, N. S., Steinberg, L., & Dornbusch, S. M. (1991). Patterns of competence and adjustment among adolescents from authoritative, authoritarian indulgent and neglectful families. *Child Development*, 62: 1049-1065 .
- Maccoby, E. E. (1984). Socialization and developmental change. *Child Development*, 55: 517-528.
- Mandara, J. (2003). The typological approach in child and family psychology: A review of theory, methods, and research. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6: 129-146.
- Matejevic, M., Jovanovic, D. and Lazarevic, V. (2014). Functionality of family relationships and parenting style in families of adolescents with substance abuse problems. *Social and Behavioral Sciences*, 128: 281 – 287..
- Mathijssen JJ, Koot HM, Verhulst FC, et al. (1998). The relationship between mutual family relations and child psychopathology. *J Child Psychol Psychiatry*.
- Reynolds, A.D & Crea, T.M (2015). Peer influence processes for youth delinquency and depression. *Journal of adolescence*, 43: 83-85.
- Schofield, T.J., Holst, M.E & Murphy, S.K.(2016). Associations between Parenting and Mental Health. *Associations between Parenting and Mental Health*. Pp:98-104.
- Tom, B., Chong, A., Kadirvelu, A & Khoo. (2012). Y Parenting styles and self- efficacy of adolescents: Malaysian scenario. *Global journal of human social Science*, 12: 18- 25 .
- withle, S., simmonc, J., Dennison, M., Vijayakumar, N., Schwarz, O., Yab, M., Sheeber, L and Allen, N. (2014). Positive parenting predicts the development of adolescent brain structure: A longitudinal study. *Developmental Cognitive Neuroscience*, 8: 7-17.
- You, s & Lim, S.A (2015). Development pathways from abusive parenting to delinquency: the mediating role of depression and aggression. *child Abuse & neglect*, 46: 152-162 .